

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 23 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2012 жылғы 28 мамыр**

**Кредит нарығын дамытудың сапалық
өлшемдері туралы**

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі 2012 жылғы сәуірде банктерге кейіннен банктердің өкілдерімен сұхбат жүргізе отырып, сауалнама жүргізу нысанында «Кредит нарығының жағдайы және өлшемдерінің болжамы» кезекті тоқсан сайынғы зерттеуін жүргізді. Банктер ұсынған нәтижелер кредит нарығының мынадай сапалық үрдістерін көрсетеді.

Корпоративтік кредиттеу сегментінде 2012 жылғы 1-тоқсанда банктердің 56%-ы сұраныстың ұлғайғанын және банктердің 40%-дан сәл астамы қаржылық емес ұйымдар тарапынан кредиттік ресурстарға сұраныстың өзгермегенін көрсетті.

Корпоративтік кредиттеу секторында қарыз алушылар үшін айналым қаражатын толықтыруға, негізгі құрал-жабдықтарды сатып алу үшін ұзақ мерзімді кредиттеуге және кәсіпорындарды жаңғыртуға қысқа мерзімді қарыздар едәуір тартымды болды. Халықаралық қаржы институттарының, мемлекеттің қаржыландыру бағдарламалары бойынша берілетін кредиттер айтарлықтай сұранысқа ие болды.

Шетелдік қатысуы бар кейбір банктердің мұнай-газ сегментіндегі және оған қосалқы секторлардағы, сондай-ақ сауда саласындағы ірі кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеуге қызығушылығының өсуі байқалды. Бұл ретте кейбір қазақстандық банктер көбіне мұнай-газ саласындағы, ауыл шаруашылығындағы және саудадағы орта және шағын бизнес субъектілерін кредиттеуді көрсетті. Банктердің кредиттік портфелінде құрылыс саласының едәуір үлесі де сақталуда.

Корпоративтік сектордың кредитке қабілетті субъектілері санының шектеулі болуы және бәсекелестіктің жоғары деңгейі банктерді неғұрлым тартымды қарыз алушыларды кредиттеу кезінде айтарлықтай икемді тәсілді пайдалануға, сондай-ақ клиенттердің ағымдағы шоттарына қызмет көрсетуді және корпоративтік сектордың қызметкерлері үшін айтарлықтай тиімді шарттар бойынша жалақы жобаларын қоса алғанда, кешенді өнімдер ұсынуға ынталандырды.

2012 жылғы 2-тоқсанда кредиттік ресурстарға қарыз алушылар тарапынан сұраныстың өсу үрдісі жалғасады. Банктердің 59%-ы сұраныстың ұлғаятынын, қалған банктер сұраныстың өзгермейтінін күтеді.

Мынадай бағыттар бойынша кредиттік өнімдерге деген сұраныстың өсетіндігі болжанады: овердрафт, халықаралық қаржы институттарының (АДБ, ЕҚДБ және т.б.) қаржыландыру бағдарламалары, коммерциялық жылжымайтын мүлікке кредиттер. Банктер қарыз алушылар тарапынан кредиттік белсенділіктің одан әрі көтерілетінін және кредиттік портфельдің өсетінін күтеді. Бұл ретте банктер тарапынан клиенттерді кредиттеудің дербес тәсілі сақталатын болады.

Бөлшек кредиттеу сегментінде жеке тұлғалар тарапынан сұраныстың өсу үрдісі сақталды. Банктердің шамамен 27%-ы ипотекалық кредиттеу өнімдеріне сұраныстың өскенін және банктердің 39%-ы тұтынушылық кредиттерге деген сұраныстың ұлғайғанын мәлімдеді.

Тұтынушылық кредиттеу нарығындағы жандануды ескере отырып, банктер халықты тұтыну кредитімен қамтуды кеңейту жөнінде белсенді жұмыс жүргізді. Банктер халықтың белгілі бір мақсатты топтары үшін мамандандырылған өнімдерді жетілдіру жөніндегі жұмысты жалғастырды. Сонымен қатар клиенттердің төлем қабілеті мен кредит қабілеті айтарлықтай мұқият тексерілуде.

Ипотекалық кредиттеу нарығында элиталық жылжымайтын мүлікке деген айтарлықтай тұрақты төлемге қабілетті сұраныс байқалды, банктердің эконом кластағы жылжымайтын мүлік бойынша жаңа кредиттерді беруі халықтың бұрын берілген кредиттерді өтеуінен төмен деңгейде сақталды.

2012 жылғы 2-тоқсанда банктердің 64%-ы тұтыну өнімдеріне және 43%-ы ипотекалық өнімдерге деген сұраныстың өсуін болжайды. Бұл ретте банктердің 23%-ы ипотекалық кредиттеу бойынша кредит саясатының аздап жұмсаратынын жоспарлайды, бұл жылжымайтын мүлік нарығының болашақта одан әрі дамуымен («Қол жетімді тұрғын үй 2020» мемлекеттік бағдарламасы) және банктер арасындағы бәсекелестіктің өсуімен байланысты. Сондай-ақ бәсекелестіктің одан әрі күшеюі аясында банктер ағымдағы қызметтің тиімділігін арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыратын болады, қызметтердің көрсетілу сапасы мен жылдамдығына, сондай-ақ клиенттер үшін қашықтан қызмет көрсету арналарын дамытуға үлкен көңіл бөлінетін болады.

Ағымдағы жылғы 1-тоқсанда банктер несие портфельдеріндегі жұмыс істемейтін кредиттердің айтарлықтай үлесімен байланысты кредит тәуекелінің жоғары деңгейінің сақталғанын көрсетті. Бұл ретте күмәнді және үмітсіз борыштар бойынша провизияларды қалпына келтіру үшін көзделген, 2011 жылы заңнамамен

бекітілген салықтық жеңілдіктерді банктер жұмыс істемейтін кредиттермен орын алған барлық проблемаларды шешу үшін жеткіліксіз деп бағалады. Банктердің шамамен 19%-ы несие портфелінің сапасы аздап жақсарады деп күтеді, респонденттердің шамамен 78%-ы сапа өзгеріссіз қалады деп болжайды, банктердің 3%-ы ғана несие портфелінің сапасы нашарлайды деп санайды.

Банктерде кредиттен кейін қызмет көрсету орталықтарын дамытуға және оларды автоматтандыруға ерекше көңіл бөлінді, бұл кредит бойынша төлемдердің мерзімі алғаш өткен күннен бастап кредиттік портфельдің сапасын бақылауды күшейтуге мүмкіндік берді. Осыған байланысты дағдарыстан кейін қалыптастырылған кредиттік портфельдің сапасын банктер жеткілікті түрде сенімді деп бағалайды.

Зерттеу нәтижелері Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің сайтындағы (www.nationalbank.kz) «Қаржы тұрақтылығы» бөлімінде орналастырылды.